

Verkostossa kehitettyä

Uusi opas vakavien vaara- tapahtumien tutkintaan

Teksti: Arto Helovu
Sosiaali- ja terveysministeriön
asettaman työryhmän puheenjohtaja

12

NO HARM | Lehti asiakas- ja potilasturvallisuudesta 2/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön opas ohjaa vakavien vaaratapahtumien tutkintaan asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämiseksi.

Vaaratapahtumista oppiminen edellyttää sekä pienemmän riskin tapahtumien seurantaan että vaikutuksiltaan vakavampien tapahtumien tarkempaa tutkintaa. Vakavista vaaratapahtumista tehtävät organisaation sisäiset turvallisuustutkinnat ovat yksi asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämisen keskeinen työkalu. Kyseessä on prosessi, jossa vaaratapahtuma analysoidaan turvallisuuspoikkeamien tutkintaan kehitettyjä toimintamalleja ja työkaluja hyödyntäen. Sen tavoitteena on tunnistaa tapahtumalle altistaneet puutteet turvallisuuden hallinnassa.

Tarkastelun kohteena on toimintajärjestelmä, eivät tapahtumassa mukana olleet työntekijät. Tämä ns. systeemilähtöinen näkökulma auttaa kehittämään toiminnan suunnittelua, prosesseja ja riskienhallintaa niin, että vastaavat vaaratapahtumat voidaan estää tulevaisuudessa.

Tavoitteena selkeät menettelytavat

Suomen ensimmäinen Potilasturvallisuusstrategia 2009–2013 asetti tavoitteeksi, että organisaatioissa tulee olla ohjeet seurauksiltaan vakavien tai muiden merkityksellisten haittatapahtumien raportointiin ja käsittelyyn. Tämän tavoitteen pohjalta on useissa sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä kehitetty käytäntöjä vakavien vaaratapahtumien sisäiseen käsittelyyn.

Nykyisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian myötä näitä käytäntöjä on haluttu yhtenäistää ja sovittaa ne uudistuneeseen palvelujärjestelmään ja sääntelyyn. Konkreettisenä tavoitteena on, että palveluyksiköissä on käytössä selkeät menettelytavat vakavien vaaratapahtumien käsittelyyn turvallisuustutkinnan periaatteiden mukaisesti.

Opas on tarkoitettu kaikille sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä on koostanut strategian toimeenpanon tueksi vaaratapahtumien tutkinnan oppaan, joka on tarkoitettu kaikille sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille. Vakavien vaaratapahtumien tutkinta – Opas sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille, kokoaa yhteen vaaratapahtumien tutkinnan tärkeimmät periaatteet ja kuvaa seikkaperäisesti, miten vakavista vaaratapahtumista käynnistyvä organisaation sisäinen turvallisuustutkinta toteutetaan.

Oppaassa on kuvattu laajasti myös eri toimijoiden, kuten palveluntuottajan, palvelunjärjestäjän tai valvovien viranomaisten roolia asiakas- ja potilasturvallisuuden vaaratapahtumien käsittelyssä. Opas antaa myös suuntaviivoja siihen, miten vaaratapahtumien tutkinta yhdistyy organisaation johtamisjärjestelmään ja toiminnan jatkuvaan parantamiseen.

Palveluntuottajan oma vaaratapahtumien tutkinta on osa omavalvontaa

Uudistuvan lainsäädännön myötä vaaratapahtumien raportointi ja niiden analysointi on tärkeä osa jokaisen organisaation omavalvontaa. Palveluntuottajan oma vakavan vaaratapahtuman tutkinta voidaan käynnistää heti tapahtuman jälkeen ja sen avulla päästään tehokkaasti turvallisuutta parantaviin konkreettisiin kehittämistoimiin.

Oikein toteutetut ja aitoihin muutoksiin johtavat tutkinnat luovat hyvää turvallisuuskulttuuria ja toimivat tehokkaina turvallisuusjohtamisen työkaluina. Opas antaa selkeät ohjeet näiden prosessien kuvaamisesta ja toimeenpanosta. ○